

Børnearbejde før og nu.

Formål:

Formålet er at få kendskab til børns vilkår i slutningen af 1800 tallet på landet, og sammenligne datidens børnearbejde med nutidens børns vilkår.

Sted:

Vorupør – klithede, museum og landingsplads samt evt. Nordsøakvariet

Klassetrin:

Mellemtrinnet, overbygningen

Årstid:

Sommer

Forløb:

På lyncheden ved Vorupør er der både "blåbær" (mosebøllebær) og "sortbær" (revlinge bær). Før i tiden blev disse bær plukket af børn, som på den måde bidrog til hjemmets økonomi. Til eksempel plukkede en familie 263,05 kg. blåbær i 1919. Det fik de 201,79 kr. for. Start med at plukke bær på heden ved Vorupør i en halv time, hvorefter bærrerne vejes. Hvor mange bær kan man plukke på en halv time? Hvis man skulle omsætte bærplukningen i penge – hvor mange kunne man så tjene på en halv time? Sammenlign med den indtjening som familien havde i 1919.

Pluk bær i spanden i ½ time. Tag tid.

A: Vægt af spand:

B: Vægt af spand med bær:

$B - A = \text{vægt af bær} =$

Hvor mange penge ville du have tjent nu?

Til eksempel plukkede en familie 263,05 kg. blåbær i 1919. Det fik de 201,79 kr. for.
 $263,05 \text{ kg} / 201,79 \text{ kr.} = 1,30 \text{ kr./kg}$

Man kan medbringe et kogeapparat (trangia) og koge lidt syltetøj på stedet – lige dele sukker og bær. Serveres enkelt med en kiks eller et stykke franskbrød.

Et besøg på Museet i Vorupør kan belyse børnenes deltagelse i arbejdet med fiskeriet, bl.a. at sætte agn på kroge og transportere fisk. Arbejdet i fiskeriet var meget specialiseret og opdelt på køn, hvilket også afspejledes i det arbejde, børnene deltog i. Husk at aftale besøget på forhånd på 9793 8850.

Derefter går man ned til kystbåden Tabor, som ligger på stranden. Begynd med at finde ud af, om det er havvejr (vejr der passer til fiskeri på havet).

Tabor er netop landet med fisk, som skal bæres på land i fiskekasser. Nogle bærer de fyldte fiskerkasser på land. Andre er turister, som ønsker at købe frisk fisk. Den ønskede fisk vejes af med bismervægt.

Prøv at fylde fisk (sten fra stranden) i en rygkurv og skiftes til at bære den et stykke på stranden, for at få en fornemmelse af de byrder, der før var forbundet med fiskeriet.

Før i tiden var transport noget, der foregik pr. gåben. Derfor giver vandring i forbindelse med bærplukning og til stranden en ide om datidens måde at bevæge sig på.

Det er en god ide at medbringe vand.

Turen kan evt. suppleres/udvides med et besøg på Nordsøakvariet i Vorupør. Her kan man se de fisk, der lever i havet ud for kysten

Diskuterer levevilkår og børnearbejde i slutningen af 1800-tallet og i dag, og prøv på egen krop, hvordan det var at være barn i kystbyerne.

Forberedelse:

Hjemme arbejdes med, hvad børnearbejde er før og nu, og hvad lovgivningen siger om børnearbejde.

I fiskerlejerne på kysten af Thy var hele familien involveret i arbejdet med fiskeri, fårehold og bærindsamling osv., og det var det økonomiske grundlag i fiskerlejerne. Børnene havde bestemte funktioner, de varetog. Arbejdet var som regel fordelt på henholdsvis piger og drenge efter samme mønster som de voksne.

I byerne arbejdede børnene i industrien, og der blev lavet regler for, hvor meget de måtte arbejde – ikke for at beskytte børnene, men for at de ikke skulle tage arbejdet fra de voksne.

Lov om børnearbejde fra 1873 Den originale lov kan bl.a. findes på ABA - 39. småtryk, Biblioteket Lov om børn og unge menneskers arbejde i fabrikker og fabriksmæssig drevne værksteder samt det offentlige tilsyn med disse, 1873 § 1: Det offentlige fører tilsyn med de ovennævnte steder, der har medarbejdere under 18 år, hvad enten de udfører arbejde på fabrikken eller i forbindelse med den. Ved tvivlstilfælde om tilsyn, er det indenrigsministeren der har afgørelsen. § 2: Børn under 10 år må ikke arbejde de ovennævnte steder. Børn mellem 10 og 14 år må højst arbejde 6 1/2 time om dagen, heri inkluderet en halv times pause. Arbejdstiden skal lægges mellem seks, morgen, og otte, aften. Børn der har arbejdet før kl. 11 om morgenen, må ikke arbejde efter kl. 13 samme dag. § 3: Unge, af begge køn, må ikke arbejde de ovennævnte steder mere end tolv timer dagligt, og kun mellem kl. 5 og kl. 19. Mellem kl. 8 og 18 skal der være indlagt to timers pause, hvoraf halvanden time skal ligge inden kl. 15. § 4: Under måltiderne må børn og unge ikke opholde sig i lokaler hvor der samtidig arbejdes. Sundhedsmyndighederne kan pålægge fabrikken at stille et særskilt spiselokale til rådighed, hvis luften i arbejdslokalet er fyldt med støv eller andre sundhedsskadelige stoffer. § 5: Børn må ikke arbejde, de ovennævnte steder, på folkekirkens søn- og helligdage. § 6: Så vidt muligt skal alle børn og unge af kvindekønnet holdes adskilt fra mændene, både under arbejdet og måltiderne.

Kapitel 6 - Arbejdstid m.v. for unge, som er 13-15 år, eller som er omfattet af undervisningspligten

Arbejdstid

§ 33. Den daglige arbejdstid må for unge, som er 13-15 år, eller som er omfattet af undervisningspligten, ikke overstige 2 timer på skoledage og 7 timer på andre dage end skoledage. Når den daglige arbejdstid er på 7 timer, skal den ligge samlet. Stk. 2. Den samlede ugentlige arbejdstid må ikke overstige 12 timer i uger med skoledage og 35 timer i andre uger end skoleuger.

Tidsforbrug:

Hjemme: 1,5 – 3 timer

I Vorupør ca. 4,5 time:

- Plukke bær 0,5 time.
- Gåtur til museet 0,5 time.
- Besøg på museet i Vorupør 1 time.
- Gåtur fra museet til stranden ca. 15 min.
- Aktivitet på Tabor 1 time.

Materialeliste:

- Pose eller lille spand til bær, gerne en til hver.
- Et par små batteridrevne køkkenvægte, der kan veje ned til 1 gr.
- Bismervægt, rygkurv og fiskerkasser findes ved Tabor.
- Trangia
- Melis
- Vand
- Kiks/franskbrød

Mosebøllebær